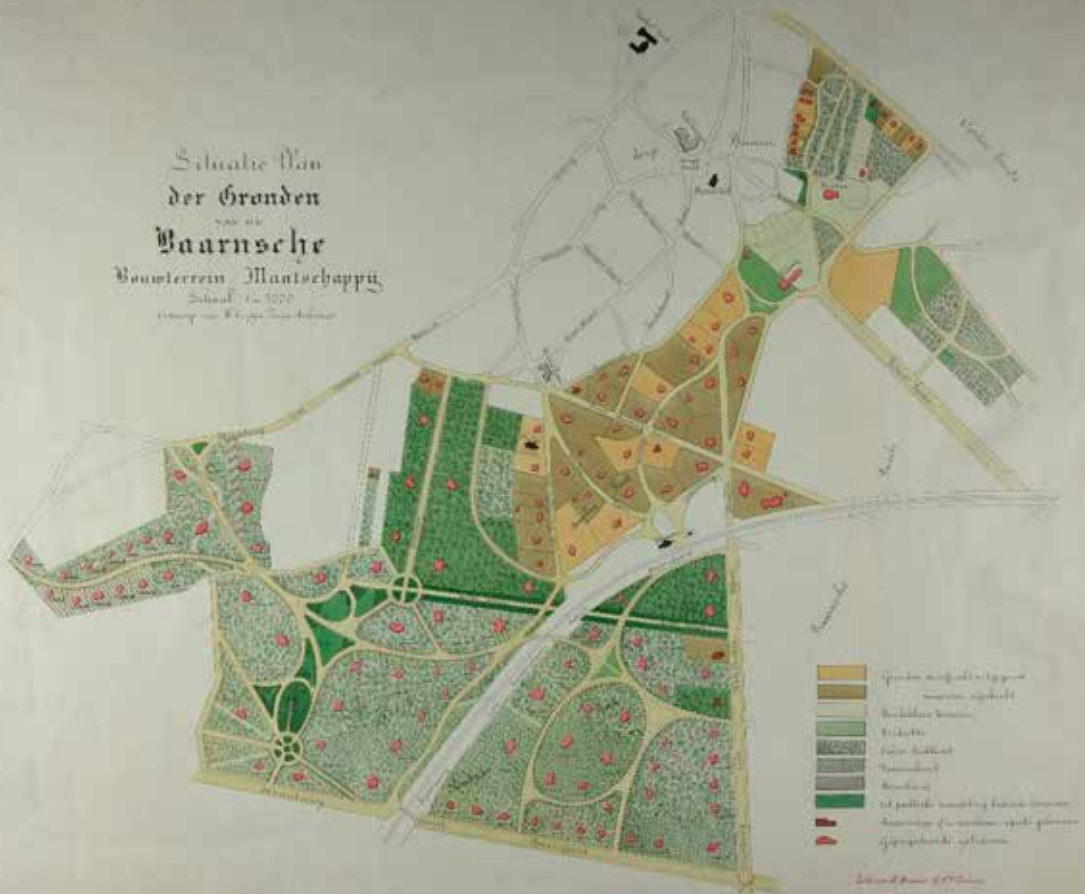
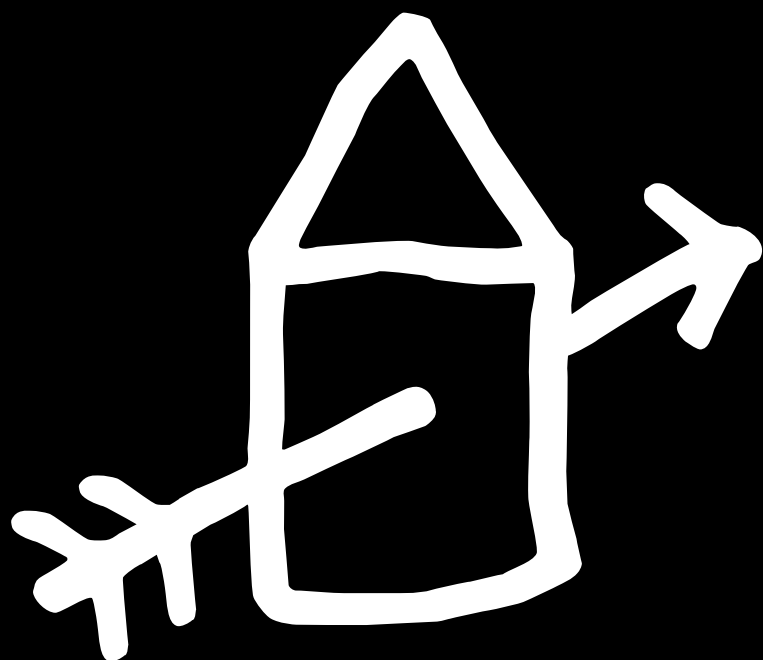

Baerne

In dit nummer o.a.:

- ☞ De Archeobrigade maakt grafheuvels weer zichtbaar
- ☞ De Baarnsche Bouwterrein Maatschappij
- ☞ Sigarenfabriek Tingana
- ☞ Kunst, stap voor stap

Hét ware huis

Van Berkum Makelaars

Van Berkum Makelaars bv | Makelaars in en taxateurs van onroerende zaken
Nieuw Baarnstraat 93 Postbus 135 3740 AC Baarn | Lid NVM Wonen - BOG
telefoon (035) 541 84 45 | info@vanberkummakelaars.nl

Baerne

VAN DE VOORZITTER

Op het moment dat ik dit schrijf is het eind juli, we genieten van een mooie zomer en ogenschijnlijk heerst er rust in Baarn. Ogenschijnlijke rust, omdat veel vrijwilligers van de Historische Kring gewoon doorgaan met hun werk.

Zo noem ik de Werkgroep Oude Begraafplaats: juist in de zomermaanden is het iedere vrijdagmorgen aanpoten geblazen om deze parel van Baarn in topvorm te houden.

Ook in de Oudheidkamer is men –naast de reguliere werkzaamheden– al weer druk in de weer met het voorbereiden van de nieuwe expositie. Deze gaat over de buitenkunst van Baarn, met de toepasselijke naam “Kunst, stap voor stap”. De tentoonstelling wordt op zaterdag 10 september om 11:00 uur geopend door de nieuwe wethouder cultuur, Mark Veldhuizen. U bent van harte welkom!

Ook zijn binnen onze vereniging al de nodige voorbereidingen getroffen voor het Cultureel Festival op zaterdag 3 september. Na twee jaar kan deze activiteit weer op de oude vertrouwde wijze doorgang vinden. Ik reken erop dat van de bezoekers van onze kraam er velen lid zullen worden, want ons streven is om eind 2023 meer dan 1.000 leden te hebben! Helpt u mee? Brengt u een nieuw lid aan dan belonen wij dat met een leuke verrassing!

Wat ik ook graag onder de aandacht breng is de filmserie over de historie van Baarn onder de titel “Uit de archieven van de Historische Kring Baerne”. Inmiddels is het vierde deel,

over Eembrugge en kasteel Ter Eem, te zien op RTV Baarn. Deel 1 over de Baarnse schilder Helmert van der Flier, deel 2 over de Pauluskerk en deel 3 over de muziektenten van Baarn zijn nog steeds te zien op YouTube. Hulde voor alle vrijwilligers die zich hiervoor inzetten en erbij betrokken zijn!

Tot slot raad ik u aan om de rubriek Agenda van onze website regelmatig te raadplegen. Hier vindt u onder andere de lezingen die het komende najaar zullen plaatsvinden. Zo zal Hans Mous op 12 oktober een interessante lezing verzorgen over het rampjaar 1672 (u weet wel het jaar van “redeloos, radeloos en reddeloos”).

U allen hartelijk groetend,
Jan Baerends

INHOUD

Van de redactie	72
De Archeobrigade maakt grafheuvels weer zichtbaar	72
De Baarnsche Bouwterrein Maatschappij	75
Sigarenfabriek Tingana	84
Aanwinsten tweede kwartaal 2022	91
Aankondiging tentoonstelling “Kunst, stap voor stap”	94
Voor u gelezen	96
Agenda	97
Colofon	98

Foto omslag: ‘Situatie Plan’ in opdracht van de BBM getekend door H. Copijn, waarschijnlijk in 1883.

VAN DE REDACTIE

In de eerste plaats moet er iets rechtgezet worden: in het vorige nummer (2022-2) ontbrak de naam van de auteur van het artikel over de boerderij de Netelenburch. De auteur is Douwe van der Meulen.

In dit nummer gaan we terug naar het verre verleden met een verhaal over het schoonmaken en daarmee weer zichtbaar maken van grafheuvels bij de Hoge Vuursche. Daarna kunt u het eerste deel van een reeks artikelen lezen over de Baarnsche Bouwterrein Maatschappij, een investeringsmaatschappij die een aanzienlijke invloed heeft gehad op de inrichting van Baarn als villadorp. Misschien herkent u

de contouren van het beschrmde dorpsgezicht in het gebied dat ooit eigendom was van de BBM. Het meer nabije verleden komt aan bod met een artikel over de sigarenfabriek Tingana die aan de Ferdinand Huycklaan gevestigd is geweest.

Alle auteurs bedank ik voor hun bijdrage; nieuwe bijdragen voor volgende nummers van Baerne kun u sturen naar de mailbox van de redactie: redactie@historischekringbaerne.nl.

Mariette van Oosterwijk Bruyn
redactie@historischekringbaerne.nl

DE ARCHEOBRIGADE MAAKT GRAFHEUVELS WEER ZICHTBAAR

Jan van der Laan (Archeologische werkgroep HKB) en Alexander van de Bunt (Landschap Erfgoed Utrecht, tot en met april 2022)

Van de website van Landschap Erfgoed Utrecht: "In 2020 en 2021 vond de pilot van de Archeobrigade plaats. In de pilot werd onderzocht of het mogelijk is om samen met vrijwilligers archeologische rijksmonumenten zoals kasteelterreinen en grafheuvels in de provincie Utrecht in stand te houden. Dit is hard nodig, omdat deze terreinen kwetsbaar zijn en zonder zorg en onderhoud verloren gaan.

In de Archeobrigade werken we samen met de provincie Utrecht, Monumentenwacht Utrecht, Landschapsbeheerploegen, AWN

Vrijwilligers in de Archeologie, terrein- en grondeigenaren en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed."

In navolging van deze pilot is ook in Baarn een Archeobrigade aan de slag gegaan: de Archeologische Werkgroep van de Historische Kring 'Baerne' (ARWE) heeft in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht op vrijdag 11 maart verschillende grafheuvels weer beter zichtbaar gemaakt. De betreffende grafheuvels liggen op 't Hoge Erf, tussen restaurant Kievitsdal en de Hogevuurscheweg.

De ligging van de grafheuvels waar de archeobrigade aan het werk is geweest. Kaartje met monumentnummer 45132: Terrein waarin 7 grafheuvels. Datering: Neolithicum en/of Bronstijd. (<https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologie%2Din%2DNederland>)

De grafheuvels zijn ontdaan van opslag, zoals jonge bomen en struiken, zodat deze voorlopig geen bedreiging vormen voor deze archeologische rijksmonumenten, noch boven, noch

onder de grond. Met de resten van de bomen en struiken die al eerder door Landgoed Pijnenburg waren verwijderd zijn rondom de grafheuvels houtrillen aangelegd, waardoor

Grafheuvels werden opgeworpen vanaf het begin van de bronstijd (ca. 2900 v.Chr.) tot ver in de Romeinse tijd. Inmiddels weten we door DNA-analyse dat ruim 70% van de huidige Nederlandse bevolking nog steeds afstamt of verwant is met de eerste grafheuvelbouwers in onze contreien, beter bekend als de touwbekercultuur (2900-2450 v.Chr.). Daarmee zijn ze ook de verre voorouders van de Kelten en Germanen. Men bleef door de eeuwen heen grafheuvels bouwen of zette hun doden bij in reeds bestaande heuvels, ook vanwege hun verbondenheid met het gebied.

DE BAARNSCHE BOUWTERREIN MAATSCHAPPIJ (1882-1898) DEEL 1

Archeobrigade aan het werk.

heuvels, indien nodig, tweemaal per jaar samen met andere archeologische werkgroepen te ontdoen van nieuwe opslag. Hierop is door Landgoed Pijnenburg, de eigenaar, positief gereageerd.

Zie ook: <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/archeologische-monumentenzorg/artikelen/archeobrigade> en <https://www.landschaperfgoedutrecht.nl/erfgoed/archeologie/de-archeobrigade/>

deze imposante bronstijdmonumenten in het omringende bos beter tot hun recht komen.

Overigens zijn de grafheuvels in de bossen van Baarn eerder onderzocht: in de jaren 1926 en 1927, op instigatie van Baron Van Heerdt uit Baarn. Ze zijn toen deels opgegraven door de bekende Groningse archeoloog A. E. van Giffen. De grafheuvels op 't Hoge Erf zijn voor een tweede keer onderzocht tussen april 1977 en juni 1979 door de ARWE. Uit grondsporen bleek dat het onderzoek in 1927 inhield dat in het midden van de grafheuvels een gat werd gegraven waarin naderhand de losse scherven van urnen werden teruggegooid. Bij toeval ontdekte de ARWE in een van de grafheuvels een intacte urn (zie afbeelding 2) met crematieresten die op een later moment in de rand van de grafheuvel is bijgezet. Deze urn bevindt zich in de archeologische collectie van de Historische Kring.

Na afronding van de schoonmaakactie in dit voorjaar heeft de ARWE aangeboden de graf-

Urn met crematieresten, eerder opgegraven door de archeologische werkgroep. In bezit van de Historische Kring 'Baerne'.

Amsterdamse investeerders richten in 1882 de Baarnsche Bouwterrein-Maatschappij op. Ze zijn beleggers en speculanten die de westkant van Baarn laten ontwerpen door H. Copijn ontwerpen en kavels te koop aanbieden om er villa's te bouwen. Kapitaal wordt verworven door aandelen en obligaties uit te geven. De maatschappij verwerft de gronden van Koning Willem III (1817-1890) en prinses Wilhelmina (1824-1897) uit de nalatenschap van hun broer Prins Hendrik (*1820) die in 1879 overleed. Bij de oprichting in 1882 wordt vastgelegd dat de maatschappij na twintig jaar zal worden opgeheven. Hier volgt het eerste deel van een beschrijving van de geschiedenis van de maatschappij. Het verhaal wordt in volgende uitgaves van 'Baerne' voortgezet en mogelijk uitgediept.

Mariette van Oosterwijk Bruyn

Baarn kent grofweg de volgende fasen van ontwikkeling. Lange tijd is het een boerendorp op de flank van de stuwwal met driften in de verschillende richtingen, een tweede fase wordt bepaald door de bouw van buitenplaatsen met lange rechte lanen als in de Franse ba-

De topografische kaart van 1873. Baarn vóór de aanleg van de villa's en de villaparken. (www.topotijdreis.nl)

rok. Een groot areaal was bebost met loofbos en dennenbos. Een volgende fase, die waarin de Baarnsche Bouwterrein-Maatschappij een belangrijke rol in heeft gespeeld is die van projectontwikkeling met parkaanleg in Engelse landschapsstijl.¹ De laatste, eveneens planmatige, uitbreidingen (in de 20e eeuw) zijn die in noordelijke en noordoostelijke richting.

Aan het begin van de 19e eeuw bestaat Baarn uit een dorpskern en boerderijen gelegen langs de flank van de stuwwal en een aantal grotere en kleinere buitenplaatsen met daarbij horende parkaanleg. De Leestraat vormt de zuidelijke grens tussen de bebouwing van het dorp en het buitengebied. Van de buitenplaatsen is paleis Soestdijk de grootste; in het buitengebied, dicht bij de dorpskern bevinden zich de huizen Peking en Kanton. Tegelijk met de komst van de trein naar Baarn begon de ontwikkeling als aantrekkelijke en bereikbare woonplaats voor welgestelde Amsterdammers. Prins Hendrik, broer van Koning Willem II heeft dan

Prins Hendrik 'de Zeevaarder' (1820-1879). 1870. (Wikimedia Commons)

vrijwel alle grond ten zuiden en westen van het dorp in handen. Hij verkoopt grond voor de aanleg van de spoorlijn van Amsterdam naar Amersfoort, die in 1874 in gebruik wordt genomen, en hij zet zelf de ontwikkeling van het tegenover het station gelegen Amaliapark in gang en verwerft het oostelijk daarvan gelegen gebied tot aan de Noorderlaan (later Faas Eliaslaan) waar zich dan al de huizen Peking en Kanton bevinden.

Ongeveer drie jaar na het overlijden van Prins Hendrik verkopen zijn broer en zuster belangrijke delen van zijn grondbezit aan de Baarnsche Bouwterrein Maatschappij. Deze verwerft niet alleen bouwterreinen maar ook de Ewijkshoeve, Alexanderhoeve en Hendriksoord.

In de statuten van de op te richten maatschappij wordt de doelstelling van de vennootschap als volgt geformuleerd: 'Het onderwerp der vennootschap is het aan- en verkopen en ruilen van terreinen, gelegen in en buiten de gemeente Baarn, het bouwen van huizen en villa's, de verkoop en verhuur daarvan, het aanleggen van wegen en parken en verder al hetgeen met deze onderneming in een onmid-

dellijk verband staat'.² Het is in de statuten niet precies omschreven om welke gronden het gaat, alleen dat ze in en om Baarn liggen.

Deelnemers in de vennootschap zijn twee grote handelshuizen en 10 particulieren en kleine handelshuizen. Op 6 oktober 1882 worden de statuten vastgesteld bij notaris Jean Charles Gerard Pollones in Amsterdam. Het kapitaal van de vennootschap wordt bepaald op honderdduizend gulden, verdeeld in 500 aandelen van elk twee honderd gulden. Twee grote investeerders, De Nederlandsche Handelmaatschappij en de Amsterdamsche Succursale der Banque de Paris et des Pays-Bas, namen beide deel voor 200 aandelen.

Aankondiging van verkoop van Ewijkshoeve en bouwgrond voor villa's, op een nog nader te bepalen datum. Algemeen Handelsblad, 14 oktober 1882. (www.delpher.nl)

Tien particulieren namen elk deel voor 10 aandelen. Tegelijk met deelname in de vorm van aandelen gold de verplichting om obligaties aan te gaan: precies hetzelfde aantal als aandelen. Elke obligatie was fl 800,- groot. Hiermee was de ruimte om te investeren vijfhonderdduizend gulden.³

Tussen 13 en 23 oktober 1882, dus onmiddellijk na het passeren van de statuten, laat de maatschappij in verschillende dagbladen een advertentie plaatsen waarin wordt aangekondigd dat Ewijkshoeve publiekelijk zal worden geveild, met, het lijkt een bijkomstigheid, daarbij ook de aankondiging dat bouwterreinen in koop worden uitgegeven.⁴ De te verkopen bouwterreinen zijn op dat moment nog geen eigendom van de maatschappij.⁵

De aankoop van de gronden vindt daarna plaats, op 7 november, 29 november en 14 december 1882.⁶ Op 7 november worden verworven 'enige percelen bosgrond ten oosten van de Amsterdamse Straatweg, en enige percelen bosgrond en bouwland ten zuiden van de Eemnesserweg'. Op 29 november betreft het 'een gedeelte van het Hendrik Park bestaande uit bosgrond, bouwland en wegen met daarop staande betimmeringen, en een perceel bosgrond nabij de Oosterheide met uitweg naar de Torenlaan. Op 14 december gaat het om 'verschillende percelen wegen en land in en buiten het Amaliapark, enige percelen grond gelegen aan weerszijden van de Molenweg, het buitenverblijf Peking met bijbehorende grond, en het buitenverblijf Kanton met bijbehorende grond'.⁷

Naar de publicaties te oordelen haalt de verkoop van de verschillende bezittingen van wij-

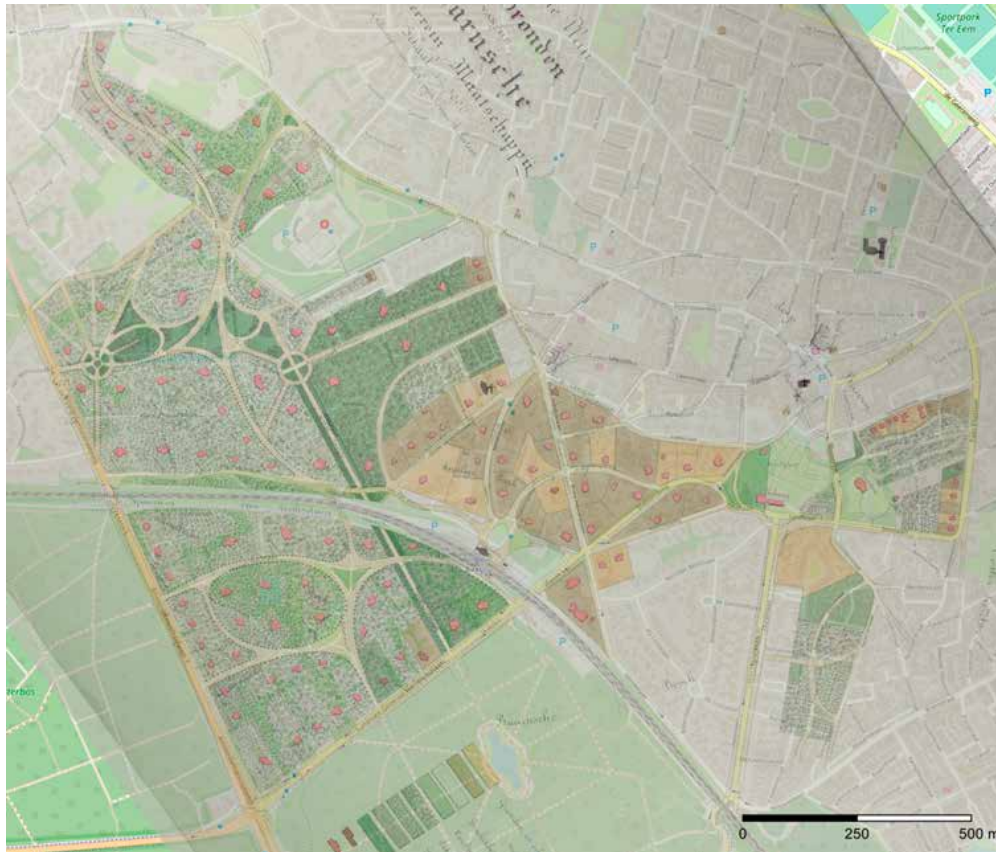
Bericht over de verkoop van Peking, Kanton en de Ewijkshoeve. Dagblad van Zuidholland en 's-Gravenhage 27-12-1882 (www.delpher.nl)

len Z.K.H. Prins Hendrik de landelijke dagbladen. (Zie hierboven.)

Kort na de oprichting van de maatschappij heeft deze de firma Copijn opdracht gegeven om een tekening te maken van de verworven terreinen. Deze tekening is uitgegeven als steendruk, er moeten dus meerdere exemplaren van geweest zijn, in ieder geval is in het Koninklijk Huis Archief een exemplaar beschikbaar.

'Situatie Plan' in opdracht van de BBM getekend door H. Copijn, waarschijnlijk in 1883. Behalve situatieplan is het ook ontwerptekening voor nog te ontwikkelen gebied. (Koninklijk Huis Archief, E09d-K51.)

Hetzelfde 'Situatie plan' gelegd op een actuele kaart. Links de Amsterdamsestraatweg, linksboven de Eemnesserweg, uiterst rechts de Faas Eliaslaan, de boog van de spoorlijn Amsterdam - Amersfoort loopt van links naar beneden. (QGIS, Open Street Map als ondergrond.)

Al deze percelen samen zijn afgebeeld op het hierboven opgenomen 'Situatie Plan der Gronden van de Baarnsche Bouwterrein Maatschappij Ontwerp van H. Copijn Tuin Architect'.⁸ Het gaat zowel om de weergave van de bestaande situatie als om het ontwerp voor nog aan te leggen parken met villa's, zoals in de titel en ook in de legenda aangegeven.

Op het 'situatie plan' kan onderscheid worden gemaakt tussen een gedeelte dat al ontwikkeld is tijdens het leven van prins Hendrik en een veel groter gedeelte dat nog ontwikkeld moet worden. Het gedeelte dat reeds ontwikkeld is strekt zich uit van het Amaliapark (de driehoek ten noorden van het station) tot de Faas Eliaslaan. Dit gedeelte (weergegeven in

Legenda bij het Situatieplan. Licht- en donkerbruin: reeds ontwikkeld en bebouwd. Lichte ondergrond: nog beschikbaar, lichtgroene ondergrond reeds verkocht. Donkergroen bedoeld voor 'Publieke wandeling'. Afhankelijk van de arcering: Eikenhakhout, Dennenbosch of Bouwland. (Uitsnede uit 'Situatie plan'.)

bruine tinten) is, naar de situatieschets te oordelen, uitgegeven in erfpacht. Voor de donkerbruine percelen is de erfpacht afgekocht. Ten oosten van Kanton is een aantal kleine kavels aangegeven, waarschijnlijk ook voor de verkoop bedoeld.

Ten zuiden van de spoorlijn ligt het Hendrikpark, duidelijk verwijzend naar de eerdere eigenaar van de gronden. Dat terrein kent rechte lijnen als lanen die door Copijn meer slingerend worden ontworpen. In de uiteindelijke uitvoering is de rechtlijnigheid nog goed te herkennen, maar ook de hand van Copijn is terug te vinden.

Ten noorden van de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort is een ontwerp van het tegenwoordige Wilhelminapark te zien. Het gebied van de maatschappij strekt zich daar uit van Amsterdamsestraatweg tot Eemnesserweg en

Nieuw Baarnstraat. Van de spoorlijn naar het noorden zet de Wittelaan zich voort, bij de huidige Nassaulaan (op de kaart Molmlaan, waar Molenlaan wordt bedoeld) zien we een rotonde die in het tegenwoordige stratenplan niet meer is terug te vinden. De huidige Molenweg is wel ingetekend, maar valt buiten de gronden van de maatschappij. Langs de spoorlijn loopt, licht slingerend, de Spoorweglaan (nu de Gerrit van der Veenlaan). Van de Spoorweglaan naar het noorden en afbuigend naar het oosten is de huidige Sophialaan getekend. Tussen Spoorweglaan en Eemnesserweg is een gebogen laan getekend die ook nu nog terug is te vinden: de Wilhelminalaan. Van het noordelijk gedeelte van de Wilhelminalaan splitst een andere laan zich af in noordwestelijke richting: de tegenwoordige Ferdinand Huycklaan. Ook in dit noordelijk gedeelte van de situatieschets zijn percelen ingetekend. De kleinste zijn minder dan 3000 m² groot, de grootste is 19.000m².

In het ontwerp van het Wilhelminapark blijft behalve de rechte lijn van de Wittelaan met de rotonde ook de andere rotonde gehandhaafd. Langs de Wittelaan en tussen de twee rotondes zijn volgens de legenda 'tot publieke wandeling bestemde terreinen' ontworpen. Van de rotonde het dichtst bij de Amsterdamsestraatweg leidt een pad naar boven naar het 'Eemnesser bergje', op de hierboven afgebeelde topografische kaart 'De Piek' genoemd.

Het vierde gedeelte van de situatieschets is de Transvaalbuurt. In 2022 vinden we daar de Sophialaan en de toenmalige Molenweg (Molmlaan op de schets), nu Nassaulaan.

In volgende delen van het artikel gaan we verder met de ontwikkeling van de villaparken op de gronden van de Baarnsche Bouwterrein Maatschappij.

Bronnen:

Koninklijk Huis Archief, Den Haag
 Archief Eemland Toegang 0477 Baarnsche Bouwterrein Maatschappij 1882-1892
www.delpher.nl
 Open Street Map
 WikiCommons

Noten

1. Zie afbeelding 2 'Situatie Plan der Gronden van de Baarnsche Bouwterrein-Maatschappij'. Ontwerp van H. Copijn Tuin Architect. KHA E09d-K51.
2. Statuten artikel twee. Gepubliceerd in de Nederlandsche staatscourant 10-11-1882 (via www.delpher.nl)
3. Afgeleid uit de statuten. Bij het passeren van de akte wordt De Nederlandsche Handelmaatschappij, vertegenwoordigd door jonkheer Pieter Hartsen, directeur, en de Amsterdamsche Succursale de Banque de Paris et des Pays-Bas, door mr. Maurits Cornelis van Hall, directeur. Deze instellingen nemen elk deel voor 200 aandelen (en 200 onmiddellijk daaraan gekoppelde obligaties). M.C. van Hall handelt ook als gemachtigde van de heer Egbert Smit die de eerste administrateur van de maatschappij wordt. Behalve de heren Hartsen en Van Hall zijn is aanwezig Albertus Richardus Jolles handelend voor zijn eigen firma en als gemachtigde van Hendrik Jan de Marez Oijens en Jan Herman van Eeghen, commissionairs te Amsterdam handelend voor hun firma Oijens & Zonen; daarnaast als gemachtigde van Andries Lodewijk Wurfbaïn, van het handelshuis onder die naam en als gemachtigde van Willem Piek van het gelijknamig handelshuis. Ook aanwezig is Carel Wertheim, handelend namens zijn eigen handelshuis, maar ook gemachtigde voor Adolphe Athanase Henri Boissevain en voor Isaac Eduard Teixeira de Mattos. De tien genoemde particulieren en kleine handelshuizen nemen elk deel voor 10 aandelen (en 10 obligaties).
4. Via www.delpher.nl
5. Op de verwerving en de verkoop van Ewijkshoeve wordt hier niet verder ingegaan.
6. Archief Eemland Toegang 0477 Baarnsche Bouwterrein Maatschappij 1882-1892, 6, 7 en 8. (Zie aan het einde van het artikel als bijlage de beschrijvingen zoals opgenomen in de toelichting bij de Toegang.)
7. Archief Eemland Toegang 0477 Baarnsche Bouwterrein Maatschappij 1882-1892, 6, 7 en 8. (Hier wordt de Ewijkshoeve niet genoemd. Nader onderzoek naar de aankoopakte volgt.)
8. 'Situatie plan', litho, Koninklijk Huisarchief.

Voor het georefereren van het Situatie Plan is gebruik gemaakt van QGIS Desktop 3.22.7.

Bijlage

Beschrijvingen van de drie overdrachtsakten, Archief Eemland, toegang 0477, nr 6, 7 en 8.

6 Akte van aankoop van Koning Willem III en zijn zuster Prinses Wilhelmina, groot-hertogin van Saksen van enige percelen bosgrond ten oosten van de Amsterdamse Straatweg, kadastraal bekend gemeente Baarn, sectie B nrs. 76, 78-86, 717-720, 2104, 2889-2893, 2895, 2896 en enige percelen bosgrond en bouwland ten zuiden van de Eemnesserweg, kadastraal bekend gemeente Baarn sectie B nrs. 67-69, 91, 92, 1261, 1263, 3372, 1882 nov. 7.

7 Akte van aankoop van Koning Willem III en zijn zuster Prinses Wilhelmina, groot-hertogin van Saksen van een gedeelte van het Hendrik Park bestaande uit bosgrond, bouwland en wegen met daarop staande betimmeringen, kadastraal bekend gemeente Baarn sectie B nrs. 739, 740, 1355, 1356, 1968, 1973, 1974, 1977, 1991, 1992, 2107, 2531, 3539, 3540 en een perceel bosgrond nabij de Oosterheide met uitweg naar de Torenlaan, kadastraal bekend gemeente Baarn sectie B, 610, 1103, 1393, 2712 en 2996, 1882 nov. 29.

8 Akte van aankoop van Koning Willem III en zijn zuster Prinses Wilhelmina, groot-hertogin van Saksen van verschillende percelen wegen en landen in en buiten het Amaliapark, kadastraal bekend gemeente Baarn sectie B nrs. 2233, 2241, 2679, 3268, 3331, 3533, enige percelen grond gelegen aan weerszijden van de Molenweg, kadastraal bekend gemeente Baarn sectie B nrs. 2592, 2765, 2894, 3234-3238, 3255, het buitenverblijf Peking met bijbehorende grond, sectie B nrs. 765, 1679, 2997, 3464 en het buitenverblijf Kanton met bijbehorende grond sectie B nrs. 477, 487, 2955, 3310, 3312-3317, 1882 dec. 14.

Juwelier van Doorm

Brinkstraat 14-16 Baarn Tel: 035-5413107

- Maurice Lacroix
- Bruno Söhnle
- Seiko
- Pulsar
- Breil
- Danish Design
- Tommy Hilfiger
- Zinzi
- Rosa di Luca

SCHILDERSBEDRIJF

NACHTEGAALLAAN 43 - 3741 WT BAARN

ZANDVOORTWEG 1A
3741 BA BAARN
TELEFOON: 035 541 2063

Welkom bij Eethuys-Cafe "De Generaal"

Eethuys-Cafe "De Generaal" is gesitueerd in het stijlvolle monumentale pand uit 1870 dat in haar oorspronkelijke functie jarenlang dienst heeft gedaan als station Baarn, inclusief wachtkamer voor de Koninklijke familie. Het restaurant grenst aan het populaire wandel- en fietsgebied het Baarnsche Bos en is gemakkelijk bereikbaar met de trein of de auto (parkeren gratis).

Dagelijks geopend

Eethuys-Cafe "De Generaal" is dagelijks geopend vanaf 10:00 uur. De keuken is vanaf 12:00 uur geopend, waarna het ook mogelijk is om uit de zeer gevarieerde menukaart te bestellen.

Groot terras

Het restaurant beschikt over twee ruime zalen en een groot terras. In de zomer is het mogelijk, zolang het weer het toelaat, om buiten te dineren. Reserveren is niet noodzakelijk maar wordt echter wel aangeraden.

Wij staan u gaarne telefonisch te woord voor verdere vragen of reserveringen Eethuys-Cafe "De Generaal", Lt. Generaal van Heutszlaan 5, 3743 JL Baarn - Tel: (035) 5421784.

SIGARENFABRIEK TINGANA. BAARN

DOOR SIGARENHANDJES VERBONDEN MET WASHINGTON

Douwe van der Meulen

In 1932 werd de Westerschool aan de Ferdinand Huycklaan 48 in Baarn opgeheven. Deze 'school van meester Pluim' moest verdwijnen, omdat het leerlingenaantal te laag was geworden. Het gemeentebestuur van Baarn keek lang uit naar een koper, maar die werd niet snel gevonden: in de crisisjaren stonden in elke gemeente vele gebouwen leeg. Uiteindelijk kwam de Groninger sigarenfabrikant Gerke Visser in 1934 met het verzoek om in het lege schoolgebouw een sigarenfabriek te mogen vestigen.

Het enthousiasme van het Baarnse gemeentebestuur hierover werd niet gedeeld door een aantal ingezetenen die aan of in de nabijheid van de Ferdinand Huycklaan woonden. Zij wendden zich zelfs tot Gedeputeerde Staten van Utrecht met hun bezwaren. De Baarnsche Courant schreef 'volgens adressanten zal deze omgeving van karakter veranderen waarbij alle percelen in waarde zullen dalen. Dit besluit wordt niet in het financiële belang der

De fabriek van Tingana op een sigarenbandje van het eigen merk.

gemeente geacht'. De gemeenteraad was in twee kampen verdeeld, maar de school werd niettemin verkocht aan de sigarenfabrikant.

Gerke Visser

Gerke Visser was een boerenzoon, zijn moeder beheerde de parlevinkwinkel aan de sluis bij het Groningse Gaarkeuken. Na de normalschool had Gerke eerst op het gemeentehuis van Grijpskerk gewerkt, daarna werd hij procuratiehouder bij sigarenfabriek De Graaf in Groningen. In Groningen nam Visser het sigarenfabriekje van Piet Tinga over. Omdat in die omgeving maar weinig bekwame sigarenmakers te vinden waren, liet Visser zijn Olivier-sigaren al gauw in het Brabantse Reusel maken. Vanaf 1929 ging de fabriek van Visser verder onder de naam Tingana. Omdat de afstand Groningen-Reusel een groot bezwaar bleek, werd uitgekeken naar een geschikt fabriekspand in het midden van Nederland. Na het overlijden van de chef van de fabriek in Reusel, kocht Visser in 1934 in Baarn de leegstaande Westerschool voor f 6000,-. Zelf woonde hij ook aan de Ferdinand Huycklaan, op nummer 27, later zou hij verhuizen naar nummer 31.

Eerste jaren

Sigarenmakers werkten voor stukloon. Een ervaren vakman kon bij een werkweek van 48 uur tussen de 60 en 65 gulden verdienen. Ongeveer 40 van de 100 personeelsleden woonden in Baarn. De overige sigarenma-

Van links naar rechts: Gerke Visser, bedrijfsleider De Vries, Harco Visser en boekhouder Bouwman.

kers kwamen uit de omliggende gemeenten Hilversum, Amersfoort en Bunschoten. Enkele bekwame sigarenmakers kwamen mee uit Reusel naar Baarn om nieuw personeel op te leiden.

Na de voltooiing van de Afsluitdijk in 1932 waren veel IJsselmeervissers zonder werk geraakt. In de eerste jaren werden veel jonge mannen en meisjes uit Bunschoten en Spakenburg aangenomen. In advertenties werden meermalen 'flinke jongens en meisjes' gezocht in de leeftijd van 14-15 jaar.

Werving van personeel. Gooi- en Eemlander: nieuws- en advertentieblad. 12-03-1935 (via www.delpher.nl)

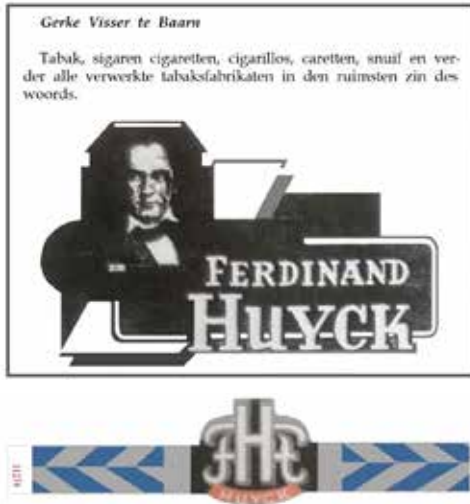
Veel Spakenburgse vrouwen kwamen per bus naar de fabriek. 's Morgens reed een bus vanaf station Baarn. Naast sigarenmakers, boekhouders, en technische mensen was er ook veel ongeschoold werk.

Werknemers kregen een of meerdere (afgekeurde) doosjes sigaren mee naar huis, het aantal dozen was afhankelijk van de functie. Spanningen op het werk kwamen ook voor. In april 1952 voerde de leiding van de fabriek een nieuwe methode voor uitgifte van dekblad in omdat er teveel dekblad door de sigarenmakers zou worden verknoeid. De sigarenmakers waren van mening dat het dekblad van onvoldoende kwaliteit was om aan hun normale loon te komen. Door bemiddeling van het Verbond van Sigarenfabrikanten in Nederland enerzijds en vertegenwoordigers van de Uniebonden, anderzijds, werd het conflict bijgelegd. De stakers gingen weer aan het werk, de nieuwe regeling bleef gehandhaafd.

Veel plezier had Visser van de nieuwe Zweedse vinding die hij kort na zijn vestiging in Baarn had gekocht: de bosjesmachine. Bosjesmachines draaiden het omblad om het binnenwerk van de sigaar en spaarden daardoor veel handenarbeid uit. Binnengoed dat met een omblad omwikkeld was noemde men ook wel wikkeld of bosje. De makers ervan heetten dan ook bosjesmakers.

Baarn

In 1937 werd de Vennootschap onder Firma opgericht onder de naam Sigarenfabriek Tingana, fa. G. Visser en Co. De compagnon was eveneens in Gaarkeuken geboren en woonde in Baarn. In 1939 werd de fabriek in Groningen verkocht en werd G. Visser weer al-

Het sigarenmerk Ferdinand Huyck werd in 1934 wettig gedeponeerd.

leen eigenaar. In de eerste Baarnse jaren werkten gemiddeld 40 personen bij Tingana. Zij produceerden in 1935-1936 ongeveer 40.000 sigaren per jaar.

Tot de Tweede Wereldoorlog liep de productie geleidelijk op, maar in juli 1943 kwam de productie tot stilstand door het gebrek aan tabakken en werd de fabriek gevorderd. Toen het eind van de oorlog naderde, maakte Visser

De naam Washington was bekend en stond voor positief nieuws.

plannen om van het gebouw een moderne fabriek te maken met heel veel glas. Echter, tien dagen voor het einde van de oorlog werd de fabriek door granaten van Engels artillerievuur getroffen. Bij het herstel van het dak en de binnenmuren werden enige gewenste vernieuwingen gerealiseerd. In oktober 1945 kwam het bedrijf weer op gang, met uit Brabant aangevoerde tabakken. In 1946 werd al meer geproduceerd dan in het vooroorlogse topjaar. Op 14 januari 1947 verscheen in de Soester Courant een advertentie waarin een kosteloos te volgen cursus sigarenmaken werd aangekondigd.

Tot de wettig gedeponeerde sigarenmerken door Tingana behoorden in 1934 naast Tingana en Cromwell ook Ferdinand Huyck. Een gouden greep bleek het sigarenmerk Washington. De naam van de eerste Amerikaanse president George Washington was bekend, en uit de hoofdstad Washington kwam in de Tweede Wereldoorlog immers het goede nieuws. Het merk 'Washington' werd gemaakt in 7 modellen en werd verkocht via grossiers.

De bosjes worden in houten vormen gelegd.

Bosjesmachine.

Nederlandse sigarenindustrie

Na de oorlog verdwenen binnen enkele jaren 140 van de 200 Nederlandse sigarenfabrieken en het waren niet alleen de kleine bedrijven, die het loodje legden. Zo verdween bijvoorbeeld ook sigarenfabriek Van Oenen en Mansen in Hilversum. Tingana had als een van de weinige sigarenfabrieken betrekkelijk weinig te lijden van de malaise in de sigarenindustrie.

De accijnsverlaging in april 1952, waarbij de accijns op sigaren van 27% naar 14% werd gebracht, had een goede uitwerking voor de bedrijfstak. In 1952 was de productie van Tingana vijfmaal zo groot als in de aanvangsjaren. In dat jaar werden wekelijks 200.000 sigaren gemaakt, dat is ruim 10 miljoen per jaar. Voor het bereiken van deze productie waren ruim 100 werknemers nodig.

Productieproces

De zorg voor een goede sigaar begon bij de inkoop van de tabak. De dekbladen werden

gekocht op de Amsterdamse tabaksmarkt. Het binnengoed werd bijeengehouden door een reep tabaksblad dat omblad werd genoemd. Het omblad moest zowel stevig als soepel zijn, om het binnengoed te kunnen bundelen en de sigaar goed te kunnen vormen. Voor het omblad en het binnengoed werd tabak uit Java, Brazilië en Cuba (Havanna) gebruikt.

De gefermenteerde bruine tabaksbladeren kwamen in balen of pakken in de fabriek aan. Zij ondergingen hun eerste bewerking in de vochtkamer waar de bladeren door verdamping een hoeveelheid vocht opnamen.

De bladeren voor het binnengoed gingen vervolgens naar de stripmachine die de bladeren in kleine stukjes plukte. De tabaksstelen werden verwijderd door op een lopende band geconstrueerde messen. De stripmachine stond in verbinding met een droogmachine. In een draaiende trommel werd de tabak gedroogd en daarna in zakken opgevangen. Dan was het ogenblik van de voornaamste handeling aangebroken: het nauwkeurig mengen van de soorten.

De gemaakte mélange ging naar de bosjesmachine, waar ook de bladeren voor het omblad (uit Besoekii, Oost Java) gereed lagen. Deze machine gaf de sigaar haar vorm en draaide het uitgesneden omblad om het binnengoed. Het vereiste een flinke dosis routine om bosjes van gelijk gewicht en vorm te verkrijgen. De bosjes werden vervolgens gelegd in een houten vorm, die 20 bosjes sigaren kon bevatten. Op de vorm ging een deksel en dan werd een aantal vormen tegelijk in een pers gezet, waardoor de gewenste ronde kogelvorm van de sigaren werd verkregen.

Het bosje was dan gereed voor de eindbewerking: het aanbrengen van het dekblad door de sigarenmaker. Die had op zijn werktafel een stapel Sumatra-dekblad voor zich liggen. Met een scherp, rond mesje sneed hij een 'dekkertje' in de gewenste vorm en grootte en rolde dan het bosje erin. Hij begon steeds te rollen bij het ronde vuureinde. Een bedreven sigarenmaker maakte ongeveer 3000 sigaren met een rond einde (bolknakken) per week.

Van de sigarenmakerij gingen de sigaren naar de sorteerafdeling, waar de sigaren in een speciale machine werden gematteerd. Daarbij werd matteerpoeder (fijngestampte tabak met water aangelengd) aan de buitenkant aangebracht. Matteerpoeder zorgt voor een lichte smaak en een goede brandbaarheid. Vervolgens werden de sigaren op kleur gesorteerd. Bij Tingana werden liefst 72 kleuren onderscheiden.

De sigaren kwamen daarna nogmaals in een pers en gingen daarna nog vier dagen naar de drogerij. De ringmachine tenslotte sloeg de bandjes om de sigaren en ook de banderollen een soort etiket met daarop de verkoopprijs inclusief accijns. Sinds de invoering van de tabaksaccijns in 1922 werd een heffing op eindfabricaten geheven, die bij de fabrikanten geïnd werd. Die eindfabricaten moesten sindsdien worden voorzien van een zogenaamde banderol.

Hippolytushoef

Tot 1930 werden vrijwel geen machines gebruikt. In het decennium daarna werd de achterstand in mechanisering ingelopen. In 1939 werd nog slechts 23% van de productie geheel

handmatig vervaardigd. Zeven procent werd helemaal machinaal gemaakt en 70 procent half mechanisch. In de jaren vijftig werd de Nederlandse sigarenmakerij nog verder gemechaniseerd. Het gevolg van de mechanisatie was een aanzienlijke vergroting van de productie. Met een sigarenmachine werd ruim zes keer zoveel geproduceerd als met de hand.

Een tekort aan personeel speelde Tingana eind vijftiger jaren parten. Uitbreiding of mechanisatie aan de Ferdinand Huycklaan was niet mogelijk omdat het Bos van Heerdt behouden moest blijven. In 1959 werd begonnen met de bouw van een nieuwe fabriek in Hippolytushoef, gelegen op het oude eiland Wieringen.

Naast de goede bereikbaarheid van Hippolytushoef en de aanwezigheid van veel arbeidskrachten, speelde ook de actieve rol van de gemeente Wieringen mee. Zo werden door die gemeente huizen voor de werknemers beschikbaar gesteld. In 1966 was de verhuizing voltooid. Oudste zoon (van 10 kinderen) Harco J. Visser volgde zijn vader op als directeur, samen met J. Harkema. De vestiging in Hippolytushoef was eerst een dependance met 20 mensen, dit aantal zou later uitgroeien tot 50.

In 1966 werden de sigarenfabrieken Victor Hugo en Parcival opgekocht door Tingana. Vanwege de sterk dalende vraag naar gematteerde sigaren werd de keus gemaakt om in 1990 uit te groeien tot de handelsmaatschappij Tobacco Service Holland (T.S.H.). In 2011 ging TSH na een aantal fusies op in Scandinavian Tobacco Group Tobacco Service B.V. in Tubbergen. Harco Visser werd na de

In de collectie van de Historische Kring 'Baerne' bevindt zich een enorme verzameling Washingtonbandjes.

verkoop shopmanager van de Amsterdamse sigarenzaak Hajenius aan het Rokin.

Einde Nederlandse sigarenindustrie

De laatste fabriek die in Nederland sigaren produceerde, sloot in 2005 zijn productielijn. Het was Ritmeester Cigars BV in Veenendaal. In de Benelux werden anno 2010 de meeste sigaren in België vervaardigd.

Sigarenbandjes

Het roken van sigaren was in de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw heel gewoon. Veel kinderen verzamelden sigarenbandjes en ruilden hun dubbele. Vaders kochten ter wille van hun sparende kinderen sigaren met mooie bandjes. De bandjes werden vaak geordend en in

schriften geplakt. Doordat er almaar nieuwe bandjes om de sigaren kwamen werd het verzamelen aangemoedigd. Soms waren er sigarendozen met bepaalde thema's. Doordat de bandjes genummerd waren, kon nagegaan worden of de serie compleet was. De sigarenbandjes en de grote band onderin de sigarendozen waren een extra aanmoediging om te verzamelen. Bovendien gaf een bon in de sigarendoos het recht om een zakje met sigarenbandjes aan te vragen.

Ruilbureau

Op de Washington-sigarenbandjes stond vaak de Amerikaanse president George Washington afgebeeld. In navolging van enkele Duitse drukkers werd besloten een 'Washingtonband' uit te geven bij het Washington Ruilbureau in Haarlem. In andere albums waarin sigarenbandjes konden worden geplakt werd de 'Geschiedenis van de ruimtevaart' en ook 'De schilderkunst' behandeld. Zo verscheen in 1969 'De geschiedenis van Amerika' met tekst van schrijver Jaap ter Haar. De afbeeldingen op de sigarenbandjes gaven de geschiedenis van de ontdekking van Amerika weer.

Het sparen van sigarenbandjes vond steeds meer ingang. De stroom aanvragen werd zo groot dat Tingana een eigen ruilbureau oprichtte, met een hobbyist die de verzamelaars hulp bood bij het ruilen. Ieder kon van het bureau kosteloos profiteren. Dubbele exemplaren konden (met insluiting van een postzegel voor de retourzending) naar een Postbus in Haarlem worden gestuurd. De collectie sigarenbandjes en clichés, stempels en bedrijfspapieren van Tingana zijn in 2015 door de familie Visser geschonken aan de HKB.

Foto van de brand in 1980 (www.geheugenvanbaarn.nl)

Brand

Na de verhuizing naar Hippolytushoef werd de Baarnse sigarenfabriek eerst in gebruik genomen als meubeltoonzaal door Scepter. Nadien werd het aangekocht door de Baarnse eigenaar van de Minikorf die het als opslagruimte verhuurde aan verschillende bedrijven. Op 5 mei 1980 ging de oude sigarenfabriek in vlammen op. Op de plek staat tegenwoordig een twee-onder-een-kapwoning.

Bronnen

Archief HKB
Archief Baarnsche Courant
Dagblad voor Amersfoort, 25 april 1952

Beeld

Afkomstig uit de Beeldbank van de HKB, tenzij anders aangegeven

AANWINSTEN 2022 TWEEDE KWARTAAL

De collectie van de Oudheidkamer is in het afgelopen kwartaal verrijkt met 20 voorwerpen en 12 boeken die de historie van Baarn, Baarnse bedrijven of het Koninklijk Huis betreffen. Wij danken de gulle gevers hartelijk!

Een selectie van de aanwinsten in de Oudheidkamer 2022, tweede kwartaal.

Op de foto ziet u, in willekeurige volgorde: * Wim Hazeu (2022) Lussanet. Verf in het bloed. * Albert van der Heide. Portretten in aquarel. (uitgegeven in eigen beheer) + overlijdenskaart Albert van der Heide * M.C. Escher Logboek, samengesteld door Bruno Ernst + twee elementen n.a.v. de opening van het nieuwe gemeentehuis * Teddybeer van de Fancy Fair van de Paaskerk, met ' ambtsketen'. Aan mw. Miedema, echtgenote van burgemeester, gegeven. * Drinkbeker Gaspard de Coligny, Baarn 1966-1986. * Drinkbeker Chr. Kleuterschool Zonneveld. * Ingekleurde pentekening Het lustslot Soestdijk (te Amsterdam bij Arpels & Gabriels & Co) * Blauw stoffen boodschappentasje met opdruk Brouwer Kamer, met liefde uit Baarn. * Houtsnijwerk: bloemen. Maker: L. Groart (koetsier bij fam. Tegelberg), Molenweg 39. * Het huis Draakestein. Kopergravure anno 1750. Jan de Beyer (getekend), H. Spilman (maker).

Komt u bij het opruimen spullen tegen die iets te maken hebben met de geschiedenis van Baarn? In de collectie van de Oudheidkamer zullen ze een goed tehuis vinden.

APOTHEEK JULIUS

Sinds 1886

M.A. Smulders-de Jong, apotheker

UW GENEESMIDDEL ONZE ZORG

Laanstraat 36, 3743 BG Baarn

Telefoon (035) 5412432

apotheek.julius@ezorg.nl

Fax (035) 5421021

www.apotheekjulius.nl

Eemnesserweg 12 3741 GA Baarn

telefoon 035 5413321

www.debaarnsenotarissen.nl

email : info@debaarnsenotarissen.nl

AL 35 JAAR STERK IN:

- TAPIJT
- LAMINAAT
- GORDIJNEN
- VITRAGE
- RAAMDECORATIE
- MEUBELSTOFFERING
- BEDDEN
- BOXSPRINGS
- DEKBEDDEN EN KUSSENS
- BEDTEXTIEL

VAKKUNDIG,
ERVARING, SERVICE EN
EEN DESKUNDIG
ADVIES

DE WOON- EN SLAAPSPECIALIST VAN BAARN E.O.

jan buis

NIEUWSTRAAT 24-27, 3743 BK BAARN

WONEN: TEL. 035-5412600

SLAPEN: TEL. 035-5413076

PLEZIERIG LEVEN, ZORGELOOS WONEN

Welkom bij Huize Brandsen. Een sfeervol woonzorghuis en zorghotel midden in het gezellige en groene Baarn. Hier geniet u van professionele levensloopbestendige zorg, ruime appartementen en een levendige sfeer. Een zorgindicatie is niet noodzakelijk, geheel zelfstandig wonen is eveneens mogelijk.

Zo wordt verzorgd wonen zorgeloos leven.

DANKZIJ ONS ZORGHOTEL
KUNT U EVEN 'PROEFWONEN'

HUIZE • BRANDSEN
verzorgd wonen

Koningsweg 2, 3743 EV Baarn 035 541 3055 info@huizebrandsen.nl www.huizebrandsen.nl

KUNST STAP VOOR STAP

Theo Oldenlder

Tentoonstelling bij kunstwerken in de openbare ruimte

Vanaf 10 september 2022 in de Oudheidkamer van de Historische Kring

Na de tentoonstelling over vrouwen die Baarn op de kaart hebben gezet is het in de oudheidkamer van de Historische Kring tijd voor iets heel anders. Een nieuwe tentoonstelling, deze maal over kunst. En niet zomaar kunst uit onze

collectie, maar kunst waar iedereen van kan genieten. Het thema is kunst langs de openbare weg. Daarom heeft deze tentoonstelling de naam "Kunst, stap voor stap" gekregen. Want al wandelend door Baarn kunt u genieten van de verschillende kunstuitingen. In onze toelichtende tentoonstelling leest u meer over de kunstenaars over het kunstobject en over de plaats waar u het object kunt vinden.

Er wordt ook aandacht besteed aan inmiddels

Elly Meijer, 1962 *Gelijkenis van de Wijze en de Dwaze Meisjes met hun olielampen*. Sgarfitto op de buitenmuur van de Maria Koninginkerk, Maatweg. (Wikimedia Creative Commons)

verdwenen objecten, waar alleen nog maar de foto's van over zijn. Denk hierbij aan de wandversiering die ooit aan de buitenmuur van de bibliotheek hing.

Een aanrader voor iedereen die geïnteresseerd is in kunst, of die zich weleens heeft afgevraagd wat iets voorstelt of wie het gemaakt heeft. Begin uw wandeling in de oudheidkamer van de Historische Kring, in de kelder van de bibliotheek aan de Hoofdstraat in Baarn. Daarna kunt op eigen gelegenheid de objecten bekijken in ons mooie Baarn. Een aanrader voor kunstliefhebbers en nieuwsgierige wandelaars. Zowel jong als oud komt in deze tentoonstelling aan zijn trekken.

Noteer deze tentoonstelling in uw agenda om het niet te missen.

Wandelen door Baarn om de kunst in "leven-den lijve" te zien is natuurlijk altijd mogelijk. De tentoonstelling in de oudheidkamer is gratis te bezichtigen vanaf 10 september a.s. Openingstijden: woensdag van 14:00 tot 16:00 uur, zaterdag van 11:00 tot 13:00 uur. Laat deze kans om wat cultuur op te snuiven niet voorbijgaan.

www.historischekringbaerne.nl

John Freeser, "Opgaan de fantasie". Op 3 oktober 1993 aangeboden door Vastad o.g. aan burgemeester Miedema bij de heropening van sportcomplex "De Trits". (Niet meer aanwezig.) (Wikimedia Creative Commons)

VOOR U GELEZEN

Mariette van Oosterwijk Bruyn

De wereld van Willem III.
In het spoor van de prins.

Zowel levensbeschrijving als reisgids.

Met de aankoop van 'De Hofstede aan Zoestdijck' in 1674 door stadhouder Willem III werden de Oranjes met Baarn verbonden. Het was een van de reeks van jachtverblijven in Holland, Utrecht en op de Veluwe die de stadhouder kocht of waar zijn naam aan verbonden was omdat hij er regelmatig ging jagen. In het boek wordt het leven van Willem III beschreven, de jacht vult één hoofdstuk.

Aanleiding voor de uitgave van het boek is de herdenking van het Rampjaar 1672. De toen 22-jarige stadhouder vervulde een cruciale rol: de inundatie van de Oude Hollandse Waterlinie markeerde het begin van een periode van 30 jaar waarin hij leiding zou geven aan een coalitie van Europese landen die zich verweerden tegen de expansiedrang van de Franse Zonnekoning Lodewijk XIV.

Het boek bestaat uit negen hoofdstukken die elk een periode of een aspect van het leven van de koning-stadhouder beschrijven. Het is een zeer kleurrijk leven wat voorbijkomt: van Willem III wordt gezegd dat hij een derde van zijn leven te paard doorbracht: hij verplaatste zich veel, tussen zijn vele paleizen, en ook wanneer hij ten strijde trok. De hoofdstukken krijgen ook een topografisch perspectief door naar belangrijke plaatsen, paleizen of gebie-

den te verwijzen. Zeven van de hoofdstukken worden afgesloten met een suggestie voor een verkenning langs de beschreven plekken. Een lange reeks van paleizen, landgoederen, kastelen, buitenplaatsen en ook slagvelden passeert zo de revue.

Alles bij elkaar is het een kleurrijke beschrijving geworden van een kleurrijk persoon. Na het lezen van het boek is Willem III geen vreemde meer, bovendien staat op vrijwel op iedere pagina een kleurenfoto, wat allen maar doorbladeren ook een plezier maakt.

Jan van Es en Bernt Fels, In het spoor van de prins, de wereld van Willem III. Uitgegeven door de Stichting Platform Rampjaarherdenking 1672-2022. €19,95. 136 p. www.rampjaarherdenking.nl en www.rampjaar1672.info

AGENDA

(Zie www.historischedringbaerne.nl voor de actuele agenda.) Indien er sprake is van maatregelen in verband met covid wordt de agenda mogelijk aangepast. Zie dan de website voor bijgewerkte informatie.

10 en 11 september 2022	Evenement	Open Monumentendag
10 september 2022	Tentoonstelling	'Kunst stap voor stap' (HKB)
tot eind december 2022		Zie <i>aankondiging elders in dit nummer</i>
17 september 2022	Excursie	Museum-Kasteel Sypesteyn. Zie www.historischedringbaerne.nl
oktober 2022	Manifestatie	Maand van de geschiedenis https://www.maandvandeschiedenis.nl/
12 oktober 2022	Lezing	Rampjaar 1672 door Hans Mous (HKB)
14 oktober 2022	Webinar	Het rampjaar, incident of keerpunt? Door Maarten Prak www.rampjaarherdenking.nl
1 november 2022	Lezing	'Liefde van toen' door Mark Traa (HKB in samenwerking met de openbare bibliotheek)
11 november 2022	Webinar	Herinneringen aan 1672 door Jasper van der Steen www.rampjaarherdenking.nl
29 november 2022	Lezing	'Baarn – Wim Hazeu – Thera Coppens' door Wim Hazeu (HKB)
december 2022	Baerne	Verschijsning Baerne 2022-4
9 december 2022	Webinar	Amalia, de plicht roept. Door Peter Rehwinkel. www.rampjaarherdenking.nl

Voor de activiteiten van de Historische Kring 'Baerne' kunt U zich van te voren aanmelden via secretaris@historischedringbaerne.nl onder vermelding van naam, aantal personen en telefoonnummer. Indien er sprake is van maatregelen in verband met covid wordt de agenda mogelijk aangepast. Zie dan de website voor bijgewerkte informatie.

COLOFON

Baerne is een kwartaaluitgave van de Historische Kring Baerne. Oplage: 850 ex. Vormgeving en druk: De Bunschoter, Bunschoten.

Redactie

Marjo Stam
Mariette van Oosterwijk Bruyn
E redactie@historischekringbaerne.nl

Historische Kring Baerne

(Opgericht in 1974)
Postadres: Postbus 326,
3740AH Baarn
E info@historischekringbaerne.nl
I www.historischekringbaerne.nl

Bezoekadres:

Oudheidkamer, Hoofdstraat 1A,
3741AC Baarn.
T (035) 54 303 77.
E oudheidkamer@historischekringbaerne.nl

Openingstijden:

wo 14:00-16:00 uur, za 11:00-13:00 uur en op afspraak. Ingang via Bibliotheek, souterrain (lift aanwezig).

Ledenadministratie:

Dhr. H.J. Kroon T (035) 54 130 01
E ledenadministratie@historischekringbaerne.nl

Lidmaatschap:

Per jaar en per adres € 20,00. Rekeningnummer NL18 INGB 0004 1921 33 ten name van de Historische Kring Baerne te Baarn. Leden ontvangen gratis het kwartaalblad Baerne en hebben gratis toegang tot de lezingen. (Buiten Baarn wordt een bijdrage van €15,00 voor de verzendkosten gevraagd, te voldoen tegelijk met de jaarlijkse contributie.)

Verkoopadressen Baerne:

Oudheidkamer, Hoofdstraat 1A, Baarn (tijdens openingsuren); Bruna, Laanstraat 22, Baarn. Verkooprij: €4,00.

Dagelijks bestuur:

Dhr. J. Baerends (voorzitter)
T (035) 54 228 54

Mw. M. Olthof (secretaris)
T (035) 54 306 65

Dhr. J.M.M. Boers (penningmeester)
T (035) 125 45

Algemeen bestuur:

Mw. A. van Egdom
(werkgroep Communicatie)
M 06 2535 3423

Dhr. T.J. Hofstra
(werkgroep Oude begraafplaats)
T (035) 53 115 15

Mw. Th. Kruidenier-Brands
T (035) 54 178 60

Mw. E.M.M.A. Kuizinga-Claassens
(werkgroep Oudheidkamer)
T (035) 54 203 72

Dhr. J.W.A.A. van der Laan
(werkgroep Archeologie;
werkgroep genealogie)
T (035) 54 116 56

Mw. M.E.H. van Oosterwijk Bruyn
(redactie Baerne)
M 06 2126 4043

Erelid

Mw. P.H. Kuijt-Smit

De Historische Kring Baerne is aangemerkt als culturele ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Giften aan een culturele ANBI kunt u voor 125% aftrekken van de inkomsten- of vennootschapsbelasting. Een erkende ANBI betaalt geen successierechten of schenkingsrechten, uw schenkingen of legaten komen dus volledig ten goede aan de instelling.

Inruilactie

Korting €1.-
bij inleveren
lege
cartridge*

Alles om te printen vind je bij Bruna

Bruna heeft een ruim assortiment huiskamer en merk cartridges.

*Lever uw oude cartridge in en krijg €1.- korting op een nieuwe.

RUG CENTRUM
BAARN
specialisten in beweging

FYSIOTHERAPIE
CHIROPRACTIE
OEFENTHERAPIE
MANUELE THERAPIE
PODOTHERAPIE
REVALIDATIE
ECHOGRAFIE
SHOCKWAVE

U bent van harte welkom
in ons moderne centrum,
met een vriendelijk en
professioneel team.

**Plus-
praktijk**

Plataanlaan 5 3741 WE Baarn tel: 5411346 www.rugcentrumbaarn.nl

Dit lid van de Historische
Kring Baerne is op deze
manier uitgenodigd voor
een persoonlijke rondlei-
ding (op afspraak)
bij Rugcentrum Baarn,
inclusief koffie.